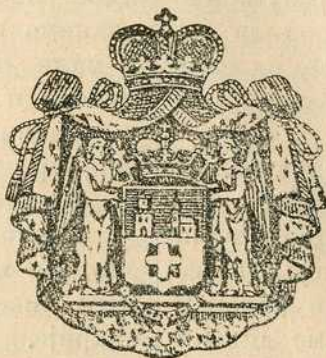

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 3

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 20. јануара 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

МИТРОФАН

по Божјој милости православни српски епископ новосадско-бачки, сомборски, сегедински и јегарски краљевско-српскога ордена Светога Саве велико-кретник, свему пречасноме свештенству обојега реда и васколиком благочастивом и љубазном народу Богом храниме епархије Наше благодат, милост и мир од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа, а од Наше смирености архипастирски поздрав и архијерејски благослов.

Христос се роди, славите!

Велико и преславно чудо свршило се данас. Син Божји јединородни синао је с небеса, примио је тело од Духа Светога и Марије Дјеве и родио се на земљи као човек нас ради и нашега спасења ради.

Испунило се данас оно, што је пре векова одређено у савету Божјем, што је обећано прародитељима нашим у рају, што су живо веровали старозаветни патријарси, заносно проповедали боговидни пророци, нестрпељиво очекивали сви широм земље народи. Син Божји постао је сином Дјеве, сином човечјим.

Оставио је небеса и на њима славу, коју је имао код Оца пре него што је свет овај постао и јавио се на земљи у понижењу највећем и у сиромаштву крајњем.

Дошао је на земљу, не да заповеда и влада него да проповеда и страда, не да му служе људи него да послужи људима и саму душу своју да положи за спасење њихово Он.

С тога се и рађа тајно у осамљеном вртену, повија се у сиротинске пелене и полаже у јасле на сламу.

Да нас подигне, толико се спустио; да нас узвиси, толико се понизио; да нас спасе, толико је Себе прегорео Бог!

Гледајући Га таква, задрхташе од чуда све силе небеске, анђелски лица запојаше песму дотле нечувену ни на небу ни на земљи: *слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља*, и песмом том својом протумачише, ради чега дође велики посланик превечнога савета Божјег: да прослави Бога на земљи и сврши дело, које му је поверио овде, да помири грешно људство са праведним Богом и да у охладнелим срцима људ-

ским својим светим дахом распири живи
огањ међусобне братске љубави.

Видећи Га на земљи, небо похита, да
истакне звезду необичнога сјаја и из-
гледа: нека она и без речи разумљиво
објави свима народима, е се родила на
земљи права светлост, која ће од сада
обасјати свакога човека на уласку ње-
гову у свет.

Појање анђела потреса пастире миљем
необичним, реч анђелска покрену их,
да оставе стада, која су чувати имали
и одоше, да својим очима виде, шта се
то догодило. И видеше дете и матер и
вратише се натраг стаду своје дивећи
се и хвалећи и славећи Бога за све, што
су чули и видели.

Шта казиваше људима нова звезда
необичног сјаја и изгледа, разумеше му-
дри и силни на земљи, ма да су били
далеко од Јерусалима и Бога. Разумевши
њезину проповед и позив, пођоше за
њом. Вођени њоме стигоше у Витлејем,
поклонише се рођеном у вртепу и пре-
даше дарове изабране, Њему намењене:
злато као цару, ливан као Богу и смирну
као бесмртном мртвацу тридневном.

И небо дакле и земља и анђели и
људи — и прости пастири и мудри зве-
здари, и слабомоћне слуге и силни цареви
— прославише сваки на свој начин ро-
ђење Спаситеља света.

Велика је то и дивна тајна вере наше!

Мислећи о њој, мисао престаје; гово-
рећи о њој, језик застаје; јер тајна не трпи
испитивања; само вером достојно славимо
је ми сви.

И у тој вери ми и данас видимо звезду
витлејемску, слушамо песму анђелску, с
том вером пратимо пастире у вртеп, до-
чекујемо мудраце са истока, па с анђе-
лима појимо и ми, с пастирима дивимо
се и ми, с мудрацима клањамо се и ми
Спаситељу нашем у јаслама, надовезу-
јући на песму анђелску дивне песме
свете наше цркве, допуњујући дивлење
пастира чуђењем нашим и приносећи са
мудрацима упоредо дарове наше: место
њихова злата чистију од злата веру нашу,
место њихова ливана мирис пријатни до-
брих дела наших, место њихове смирне

ничим неуздрану наду у Спаситеља
нашега.

Па знајући и осећајући у тренутку
овом, да је Спаситељ наш с нама и међу
нама, ми Га у радости неисказаној нашој
славимо и величамо, појимо и узносимо
и мали и велики, и убоги и богати и
прости и учени који смо.

Славимо Га и величамо мали који
смо, јер од Њега чусмо речи ове: *пустиће
децу к мени. Његово је царство небеско.*

Славимо Га и величамо велики који
смо, јер нам је Он показао Оца небескога,
кога нико не зна само Син и коме Син
открије.

Славимо Га и величамо убоги који
смо, јер нас је Он утешио, подигао,
охрабрио: гладне нас је нахранио, жедне
нас је напојио, голе нас је задео, стране
нас је под кров увео, утруђене одморио,
болне и сузење надгледао.

Славимо Га и величамо богати који
смо, јер нас је Он научио, како ћемо бо-
гатством својим на земљи стећи себи бла-
женство на небесима.

Славимо Га и величамо прости који
смо, јер нам је Он овако простима и неу-
кима открио и објавио, што је било сакри-
вено и затајено од најмудријих на земљи.

Славимо Га и величамо учени који
смо, јер тражећи истину у његовој све-
тлости тек познали смо праву светлост.
Он је светлост, истина и живот. Ко иде
за Њим, не ће бити у тами.

Славимо Га и величамо грешници
који смо, јер само из Његових уста чули
смо утехе пуне речи: *опраштају вам се
греси ваши.*

Славимо Га и величамо завађени који
смо, јер нам Он поврати мир слатки с
Богом нашим и научи нас миру с бли-
жњима нашим.

Славимо Га и величамо сви, јер дође
и избави нас све од ропства ђаволу и
приведе нас као синове Оцу небеском.

Ето, зашто Га славимо и величамо ми!

А сад, избављени из ропства грехо-
вног, служићемо од сада само Богу на-
шем, извршујући у свему и свагда свету
вољу Његову, коју нам је објавио на
земљи рођени Син Његов јединородни.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Помирени с Богом, чуваћемо од сада мир душе своје, неговаћемо и одржавати мир с браћом својом, увреде трпељиво сносиће и увреде радо праштајући.

Опроштени греха, искаћемо од сада пре свега царства Божјег и правде Његове јер смо уверени, да ће нам се тада и све друго дати.

Видевши један пут светлост истиниту, тражићемо од сада увек Онога, који је светлост тиха свете славе бесмртнога Оца небескога и извор светлости без залаза.

Научени мудрости Његовој, ми ћемо се у простоти својој смиравати и смиравајући се дивити се неиспитаној мудрости и безмерној благодати Божјој.

Упућени и научени од Њега, где је и шта је право богатство и како се оно — без греха — задобити може, настаћемо сви без разлике, да га себи осигурамо тамо, где ћемо га вечито уживати моћи и где му се ни трулеж ни црв ни тат ни разбојник приближити не може.

Утешени Њиме, не ћемо више тугovati и уздисати у невољама земаљскога живота нашега.

Охрабрени Њиме, не ћемо поклекнути ни клонути у борби тешкој са злом дана наших.

Подигнути Њиме, нећемо више падати ничице пред идолима овога света, па били они од злата или сребра, звали се они висока част или велика власт, светска мудрост или земаљска лепота.

Нахрањени и напојени, одевени и удомљени Њиме, не ћемо од сад, и ако смо у сиромаштву тешком, очајавати ни роптати на Бога, ни завидети и пакостити ближњем нашем, гледајући у руци Његовој већи залагај хлеба или на леђима његовим скупљу крпу одеда.

Имајући на небесима Оца, који се непрестано брине за нас децу своју, који сунцем својим обасјава и греје међу нама добре и зле, који кишу плодносну шаље на њиве праведника и неправедника, који храни птице небеске, и ако оне не сеју, не жању и не свозе у житнице, који цвеће пољско одева лепше, него што се одевају богати и раскошни цареви, који зна све шта нам треба пре молитве наше,

који ће нам дати све, што Га молимо ако је то за нас корисно, имајући сви ми таква Оца на небесима — чуваћемо се од сада убитачних брига животних, који нам снагу и здравље подгризају и дане наше на земљи умаљују и предаћемо сами себе и један другог и цео живот наш с потпуним поуздањем у руке преблагога Промисла Божјег.

Најпосле знајући, да морамо бити као деца, ако хоћемо да уђемо у царство Божје, које смо једва дочекали на земљи, ми ћемо од сада неговати и развијати у себи оне лепе и миле особине душе детиње, са којих су нам деца наша анђели на земљи, па ћемо радујући се с њима и радошћу њиховом — чистом, безазленом и искреном — светом и светлом празнику Рођења Христова славити и појати с њима хришћанске побожности радосну песму: слава ко вишнихъ Богъ, воспѣвайте людѣе. Яминь.

Дано у епископској резиденцији Нашој у Новоме Саду на предизвршноство Рођења Христова године 1901. од рођења Христова, а епископована Нашега треће.

Горепоменути смирени епископ

Митрофан

Његово Високопреосвештенство Епископ Пакрачки Господин Мирон благоизволео је на Св. Саву с. г. одликовати јереја Јована Константиновића, професора и катихету на срп. мушкој учитељској школи у Пакрацу са црвеним појасом.

Епархијска Конзисторија Пакрачка у сједници својој од 16/29. јануара 1902 именовала је јереја Јована Константиновића, проф. и катихету на срп. учит. школи у Пакрацу администратором парохије у Пожеги а уједно му повјерила у администрацију и протопрезвитерат Пожешки.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О Св. Сави.*

Кад дође св. Сава средозимац, прене и оживи сва српска земља, устребећу, од страха

* Говор управитеља В. Вујића у гимн. дворници.

и радости, њене горе и дубраве, заталасају јејв се, као струје Јорданске реке и језера, међ три мора и Дунавом хладним на успомену онога дана кад је, пре 666 година, махнув последњи пут мед нама и нашом браћом у Трнову, десном руком и струком босиљка, закрстио им воде о водокрићу. Од оно доба служи он, готов светац још на овом свету, а на оном глава небесноме колу српском, и прилом жртве и молитве непосредно Посреднику нашега спасења, коме је у раној младости учинио био завет душе своје на Атону, и одржао се у чистоти кроз сва искушења варљивога века нашег. Томе је заслужио у Бога неувелн венац угодника његовог а Србе задужио и прославио у реду народа, јер су његовим трудом и подвизима успели да имаду, као сви срећни и честити, своје цареve и краљеве што их је прве он собом крунисао био не само, него показав и пут који води у живот, наставник и учитељ бејаше им и у томе: српске љубе и српске мајке удостојиле су се, по угледу Савине, рађати, покрај јунака и витезова, краљева и царева, такођер светитеље и угоднике, дакле најодличније избранике Божје, како на земљи, тако и на небу; у чему нам је сведоцба велике милости његове и необичне снаге народне, залога и узданица племена српскога и подобности му за виши културни живот.

Но ако нам се за мртву природу можда само тако чини и привиђа, да се овесели и крене, али нас јамачно не вара живо срце наше, које у свести и осећању важности и значаја дана Савинога, друкчије нам јакo у прсима игра и дамари јаче бију, те се и разлева по свем бићу нам чудно чувство и топлота која нас разгрева и дочарава најлепше слике из старих и даљних времена и места. Или нас зар вара што знамо и видимо ево очима, где је похитало и хита јутрос све, и старо и младо, пошто освоји дан славе Савине, ведро и вољно, у цркву и школу, та палладија вере и народности наше? Није ли то највиша збиља и јава, као „јесмо ли ми сад овде.“ Тако извесно љуби душа наша Саву, што су га гледали и слушали наши стари, као што је љубио он нас, свој последак, које није могао знати ни гледати, али је, још више! веровао и подвизавао се за њ, своје достојање и ову децу, ученике наше, што их духовно препорађа у 20-ом колону, и које сте ви милостиве госпође и господо по-

тежили се и да видите и чујете, народну узданицу, где му захвално поје хвалу заједно с нама и присутним свештеним ликом. Ја вас с поштовањем поздрављам под овим кровом што стоји под покровом Савиним, којем су га у част подигли Карловци из чисте несебичне љубави за умни и морални напредак народни, као што је неинтересована и племенита наука, која с овог огњишта разашиле пламените зраке што сјају и грију на све четир стране Српства, одкакоје жудног светлости и истине. С тога вам се и на овај дан обнавља сведочанство симпатије и благодарности, у осталом од увек тако раскошно и заслужено одавано Карловцима.

Веран усвојеном начину и обичају, да на дужни поздрав цењене публике њојзи у почит и ваславу овога дана а за поуку нашим питомцима и свима млађима надовежем кратко предавање с предметом да се протумачи значај једне стране и једне гране рада Савиног према принципима и последицама сувремене науке: у томе ће као прошлих година други, ове да ме допуни и одмени колега Д. Сперњак, које ће прочитати свој састав о науци и њеном значају; а ја ћу одмах, да не прекидам сада себе и не настављам после њега, да пред лицем овога одличнога збора ваших и наших добротвора, драги ученици, у име савета и у име завета, ради управе у потоњем животу вам управим неколико искрених напомена и речи, са којих ако их примјте и будете вазда имали на уму нећемо ни ви ни ми бити постидни ни кајати се, на против; јер су црпене из књиге о дужностима, где је сложено вековно искуство човечанства и дате нам једнообразности у области људске наравствености. Оне се понављају и теку, слично законима физичкога света и реда са снагом фаталности и финалности, а опажају од умних бића по великој чести савешћу, као што се бића подчовечанска по инстинкту и осећању угодности и бола пролагођавају околним приликама и пресретају опасности за корист јединке и врсте. Блажена је и света и овога и онога света душа, која њих, прописе правде и морала, појми и слуша.

Данас сутра ви ћете, драги ученици, да се вијнете од нас многи у бели свет на високе науке, и на широко море, по томе, практичнога живота где вам се отварају далеки обзори, и слобода кретања и тежања оставља, да, ујем-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

чава, но као у културној држави, слобода под законима, у којима су садржана ограничења, негативна и позитивна, наших особних жеља с обзиром на остале чланове друштва, што смо с њима сви једнака браћа. Сада, према овим законима, писаним и неписаним, принудним и којих нам је извршење остављено доникле на вољу, како нам се ваља односити и владати, то је главно питање.

Побуде наших свесних покрета т. ј. наших радова са сврхом или нашега понашања, оцењују се по њеној природи, као религиозно-моралне, политично-социјалне и свакидашње материјалне физичкога нам оцстанка. Ко се брине само за своје имовне и времене интересе а за народне користи и добро нема срца ни смисла, тај се гдешто може сматрати и поштеним човеком ако отворено не иде за туђом штетом; али онај показује вишу интелигенцију који се уз то залаже и мари такођер за јавне ствари, за права народна као целине, и не тражећи у тој борби својих рачуна руководи се чисто безличним убеђењем. И у границама ових одреда постоје разлике: међу онима који имају пред очима срећу друштва, некима је, према кругу његову, и круг рада ужи, некима шири; но према нарави интереса које заступају, ако су, на име, и остају земаљски што се мењају од данас до сутра као они обичних политичара, ови свакојако заостају за трећим, највишим, родом, који су одвојили и измакли пред свима, јер су им идеали трајнији и ваљају за најдаљу будућност и за вечност, борећи се, било као главни вођи од врсте политичара или приватни људи и мирни грађани, прости војници за трансцендентна блага, духовна и морална, што сваком приликом устима исповедају и објављују, а примером засведочавају и шире колико могу, велика начела правде и милосрђа, науке и истине, филозофије и религије. Ако се у броју ових, најбољих, находе неки, ретки, који своје замисли казују и остварују гласније и неустрашније по урођеној снази њихова карактера, но они којима то није дато могу да га накнаде величином концепција и племенитошћу израза и тиме опет добротворно утичу на средне природе.

Износећи вам у овој најсвечанијој прилици за нас, родове примера ради избора за углед и узор са напоменом и указом на апстрактна и узвишена начела науке и филозофије, дру-

штвене и моралне, што се у осталом посебно чини сваки дан и на сваком часу у овој кући и школи, ја мислим да њеним питомцима, питомцима једне класичне гимназије каква је наша, училиште, где се примају и васпитају они, који имају да буду елита, цвет интелигенције народне, и спремају за будућу јерархију, правнике и државнике, свештенике и лечнике, врачеве душа и телеса, научењаке и професоре кроз чије руке пролазе сви, судим, да као у овој намени што су у опште наговештена, тако ваља да су вам у души дубоко урезана правила највишега, моралнога владања ако ћете достојно да послужите Богу и Краљу, Домовини и Народу. Као будући ступови цркве, државе и друштва не смете бити лабави него чврсти, да се може свако на вас ослонити; прибрани што се каже и присебити а не расстресени и раздешени; међу преходним и последним радњама вам морају имати сталне везе: да се нико не вара и не разочара у вашим одлукама о ономе што је право, јер што је право, како у физичком, тако у моралном свету, свако, како оком тако умом, у главном сам види и зна. Најсавршеније, етичко понашање означава се, према томе, као равнотежа спољашњих покрета и равнотежа функција нашега организма, откуда резултују осећаји пријатности и непријатности, (услед поремећаја оне равнотеже) телесне и душевне, чувства задовољства од испуњавања дужности што их налаже морални закон и чувства страха од злих последица у виду верских и политичких угрожења и казни, те не најмањих друштвених, осуда јавног мњења.

А да се можете издићи на етичну висину и на њој се одржати т. ј. владати се и радити достојно смера и карактера нашега образовања и положаја који једнога дана мислите заузети у народу као умни и људи од образа, гледећи и пазећи вазда само на оно што је истинито, што је лепо и добро, а одвраћајући се и гадећи од лажи, од ругобе и злоће у понашању; за то вам ваља имати богату залиху у глави од начела и примера што их годинама примате и слушате у школи од ваших учитеља који их црпу из вековног искуства човечанства, у литературама и наукама од најбољих рода нашега сложеним а отвореним и вама у колико сте већ сада, и док будете са свим спремни и зрели да их разумете и њима

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се до краја користите. Да не буду пак само мртво слово њихови мудри савети и у вама као што су у књигама које и остану ако се не остваре у животу; то да се узмогне извршити ово, треба поред знања да имате за њих још срца и осећања, које нас и покреће на дело, да, и одушевљења, од чега добијају душу апстрактне истине. И онда ћете бити способни и у стању, да одзивајући се на спољашње утиске не одзивате се као мртва неорганска и органска животињска тела аутоматички и рефлективно: како и колико мора да одјекне и одбрекне према утиску и надражају него друкчије, мање или више ако и кад хоћете по вољи да промените и уставите живчани ток као бића свесна и аутономна. Ојачати своју савест, стећи навик у добро поклањајући му стално своју пажњу, једном речи задобити снагу да сузбијемо сваку нелојалну и безбожну мисао и жељу која би поникла у срцу нашем или нам се откудгод хтела наметнути, противстављајући јој друге, моралне и социјалне идеје и тежње — у томе и јесте смисао, и тим се путем само долази до, слободне воље, одлике човека, Божје прилике, а изгубити је и немати ове власти, власти обуставе злих утецаја значи лишити се свога достојанства и душевну болест.

Ви пак, драги ученици, чувајте, колико сте живи, морално здравље своје и пазите, велим вам још једанпут, на човечје достојанство у себи, водећи рачуна о части својој и народној, не смећући с ума да вам треба верно држати све своје наравствене обвезе, негујући пријатељство, марећи колико за се, толико за ближње своје, опходите се љубавно са свима не гњевећи се но умеревајући и умиравајући у жељама и страстима и себе и друге, укратко, клањајте се и дивите врлини и племенитости а сажалевајте и презирите нискост и порок не би ли тиме угодили и данашњем угоднику који је вазда у свима беседама што су прешле преко његових светих и речитих усана наглашавао прописе вере и морала, и угодим његовом прејемнику српском патриарху, који радећи на челу народне просвете, цркве и школе и унапређујући их тако бдије над Савиним аманетима, и да се не осујете интенције оних врских родољуба који су својим прегнућем подигли овај завод, где су се васпитавали и васпитаваће се, дај Боже, нараштаји и подмладак

народни. Слава Сави Немањићу. Слава Георгију Бранковићу. Слава основаоцима гимназије Карловачке.

Што је добро?

Српским народним пословицама

истумачио др. Данило Трбојевић.

— Доиста, за сваку сврху треба више средстава, прихвати Божидар.

— Колико их, што мислиш, треба најмање?

— Да магнет покаже своју привлачиву снагу, мора бити близу жељеза. Треба их дакле најмање два.

— Добро. Што је потребно за писање, мало прије смо напоменули. Све оне ствари, што смо их ту набројили, јесу средства, а само писање, рецимо писма, сврха. Него ми можемо настојати, како смо већ напријед рекли, да ту сврху учинимо такођер средством, ако н. пр. писмом, што смо га написали, канимо од некога нешто измолити или му нешто јавити. Пита се, хоће ли за ову сврху бити довољно само писмо, које је већ готово, или треба осим њега још што. Ну, куме, ти си и онако поштар, па ћеш и на ово питање умјети најбоље одговорити!

— Треба га свакако предати на пошту с биљегом, који је законом одређен, за тијем да га поштар пребиљегује опреми и т. д. Иначе би могло сто година остати у кући, и онда не би било од њега никакве користи.

— А која је, реци ми, од ових двију сврха важнија или виша: писање писма или она друга, за што се писмо пише, па име мољење или јављање?

— Свакако ова друга, јер је она прва сврха тек средство за ову пошљедњу.

— А која од тијех двију сврха изискује више средстава?

— Ова потоња, јер за њу треба осим тога да писмо буде написано, дакле потпуне прве сврхе, још и других средстава.

— А узмимо н. пр., да се оним јављањем какве важне вијести жели, да онај, коме се јавља та вијест, дође, би ли тај долазак био важнији од оних других свију сврха или не?

WWW.UNILIB.RS

— Свакако важнији.

— А би ли за њ требало више или мање средстава, него за оне друге двије сврхе?

— Више, јер би требало, осим да сазна ону важну вијест, још и да се одлучи поћи на пут, да има новаца, да нађе кола и т. д.

— Ако ћемо то опћено да изразимо, што ћемо морати одговорити на питање: Колико средстава треба свака виша сврха према нижој?

— Без сумње то, да што је год која сврха виша, треба и више средстава, да се постигне.

— А колико ће средстава, реци ми, требати највиша сврха, која у опће може бити?

— Највише могућих средстава.

— А колико има свију таквих средстава? Или боље, одговори ми прије: Спадају ли амо сва средства, што су већ употребљавана?

— Свакако, јер да нијесу била могућа, не би се била могла ни употребити.

— А спадају ли амо она средства, којима се служимо ми, који сада живимо?

— Без сумње, с истога разлога.

— А зар не ће к њима припасти и сва она средства, којима ће се наши потомци служити?

— Хоће.

— Може ли осим средстава, што су већ била, што јесу и што ће настати, бити и још других каквих средстава?

— Не може.

— Дакле других средстава нема?

— Нема.

— А кад нема других средстава, може ли бити и других сврха осим највише сврхе?

— Чини се да не може.

— Не само чини се, него доиста не може. Јер ако највиша могућа сврха истрпљује сва могућа средства, од куда да буде могућа још која сврха, кад за њу не би било средстава? Та сврха се без средстава, како рекосмо, ни помислити не може. Највиша *могућа* сврха јест само једна или — а то је исто — највиша сврха *може бити* само једна.

— Међу тијем не смијемо никако сметнути с ума, да оно, што смо сада закључили, нема још праве вриједности. Ми смо ето разлогом утврдили, да највиша сврха *може бити* само једна, али ко нам јамчи, да она *у истину јест* једна? Колика је разлика између тога двога, најбоље ћу вам показати примјером: Сутра може бити вријеме лијепо или ружно. То је исто когод могао рећи јучер за данашњи дан и, како све оно, што може бити, може једнако и не бити, на темељу тога устврдити, да ће данас бити ружно, а ми ето видимо, да не може — Богу хвала! — бити љепше, него ли је.

Али ми можемо покушати и то доказати, да највиша сврха не само може бити једна, него да она и јест, да збиља постоји само једна.

Рекосмо, што је која сврха виша, да треба и више средстава. Али како и многа та средства могаху прије тога бити сврхе, то се може истим правом такођер рећи: што је год која сврха виша, мора обухватати и већи број нижих сврха. Највиша пак сврха у опће биће она, која ће обухватати све ниже сврхе на по се. На тај ће начин бити све поједине сврхе подређене (као средства) тој највишој сврси, која ће по том опет моћи бити само једна.

А сад дед да ово, што смо рекли, примијенимо на људски рад! Што је у том раду особито знаменито? Може ли се настојање људско само за један час уставити, или — још једноставније — може ли се човјек и када са свијем задовољити?

— Не може.

— Доиста право каже пјесник:

„Људском ерцу увијек нешто треба,
„Задовољно никад посве није;
„Чим жељеног циља се довреба,
„Опет из њег сто му жеља клије.“

Него реци ми, куме, ако људи непреставце све даље и даље теже, хоће ли сврхе њихове бити све то различитије или ће се све више слагати!

— Свакако све више слагати. Јер што год буду људи за вишим тежили, требаће више средстава или нижих сврха, па ће по том морати виших сврха бити све то

мање. А што год буде ових мање, то ће све чешће морати оне иначе у почетку тако различите тежње састајати и слагати, док се на пошљетку, чини се, све скупа не саставе и не слију у једно.

— Зар само „чини се“? Ја, видиш, велим — доиста. Човјечја је тежња на име, по мом суду, тек привидно незаситна. Заиста би незаситна она могла бити само онда, кад би низ све виших сврха њезиних био безграничан, а то би опет било једино тада, кад се број виших сврха не би смањивао, већ растао. Али све кад би број нижих сврха и могао расти до неизмјерности, број се виших сврха не би никада могао смањити испод — једне. Кад би на име која сврха спала испод тога броја, изгубила би дио своје цјелине и не би више била потпуна. А ми смо већ једном нагласили, да се задња сврха у сваком низу средстава мора признати једнако као и прво средство. Задња сврха у људском раду дакле не само може, већ мора бити једна те иса.

Али не само у раду људском, већ и у сваком другом раду разумних бића мора задња и највиша сврха бити само једна. Главно је на име обиљежје сврхе, да је наумљена, т. ј. пошљедица тежње разумне воље. За то и могу радити према сврси само разумна бића. С тога пак, што је највиша сврха за сва разумна бића на земљи (људе) једна те иста, мораће она бити иста и за сва разумна бића у опће, јер мјесто ту нема што да одлучује, дакле и за анђеле и — само Божанство (слава му и хвала!).

— А сад да промотримо, хоће ли и та једина задња сврха имати какву вриједност или не! Какву вриједност — да се још једном малко повратимо на оно, што смо већ утврдили — има која корисна ствар?

— Као средство обзиром на сврху.

— Што значи то „обзиром на сврху“?

— Да вриједност средства за збиља није у самом њему, већ да средство ту вриједност добива од сврхе.

— Може ли се што му драго добити од некога, који сâм ништа нема!

— Не може.

— Би ли могло ма које средство добити вриједност од своје сврхе, кад би та сврха била без вриједности?

— Наравски, не би.

— Кома припада дакле за право она вриједност, што је ми приписујемо средству, дотично стварима корисним?

— Сврси, т. ј. ономе, за што нам корисне ствари користе.

— Да ли је та вриједност доиста у свакој сврси, мислим и у оној, која за час постаје средство?

— Док је сврха, у свакој.

— А кад та сврха постане средство, што се онда збива?

— Онда њезина вриједност прелази на вишу сврху, која се тим средством постизава.

— Вриједи ли то о свакој сврси у опће?

— Вриједи.

— Зар и о оној јединој задњој сврси, која је, може се рећи, сврха свију сврха? Вриједи ли то и за њу?

— Не.

— А за што не?

— Јер ниједна сврха није виша на се по том и њезина вриједност не може ни на што друго пренијети.

— Па што се догађа с том вриједношћу, кад се не може ни на што друго пренијети?

— Она остаје у задњој сврси.

— Докле?

— Док год задња сврха постоји, мора постојати и њезина вриједност.

— А докле постоји задња сврха, или . . . . може ли се задња сврха мијењати?

— Ја мислим, да не може. Јер чим би се промијенила, не би више била највиша сврха, већ која друга, а највиша сврха може бити, како смо рекли, само једна.

— Па ако се не може мијењати највиша и задња сврха, може ли се мијењати њезина вриједност!

— Не може.

— Она дакле остаје непромјенљива?

— Да.

— Како зовемо ми оно, што се никада не мијења, што је непромјенљиво?

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Ми то зовемо вјечним.

— Ако ово исто обиљежје примијемо на вриједност корисних ствари, каква је та вриједност?

— Промјенљива и пролазна.

— А ова је вриједност?

— Непромјенљива и вјечна.

— Сад треба још само то да нађемо, чему ова пошљедња врста вриједности припада . . . . Колико у опће има врсти таквих ствари, којима придајемо неку вриједност?

— Па то смо већ казали; то су ствари угодне, корисне и добре.

— Зар их нема више?

— Нема.

— Не спадају ли амо и ствари пожељне?

— Да. Него те су већ садржане у стварима угодним и корисним. Оно, што вам користи и годи, желимо и имати.

— А што је с истином и љепотом?

— Оне су ствари корисне, и то истина користи особито човјеку научнику, а љепота умјетнику и ономе, који воли умјетности. Опћенито су пак корисне, што и истина и љепота могу да потпомогну напредак поштења и честитости. Истина је кадра да учврсти међусобно повјерење међу људима, без којег нема добра, а права је љепота најпоузданије средство, да се одупremo којекаквим страстима.

— Дакле и истина и љепота вриједне тек као средство за неку сврху?

— Да.

— По том су дакле и оне ствари корисне?

— Па то сам већ казао.

— Дакле збиља нема више вриједних ствари осим угодних, корисних и добрих?

— Нема.

— Каква је вриједност угодних ствари?

— Та вриједност није у самим тим стварима, већ им је ми тек примишљамо.

— А каква је вриједност ствари корисних?

— Што оне вриједне као средство за неке сврхе.

— Каква нам вриједност још преостаје?

— Она, која и јест права, која је у самој ствари без обзира и на какву другу ствар.

— А какве нам још вриједне ствари преостају?

— Добре.

— Каква је њихова вриједност?

— Како нам преостаје још само једна врста вриједности и само једна врста вриједносних ствари, то није могуће да ова пошљедња врста вриједности припада и чему другом доли стварима добрим.

— Још једном. Какву вриједност има дакле добро?

— Добро има вриједност у самом себи, и то непромјенљиву и вјечну.

— Тако је, куме мој! Не каже наш народ бадава: „Поштено име не гине,“ и „поштењак вјековњак.“ Све је друго: и угодно и корисно и „лијено доњеке, добро довијека.“

А сад да видимо, колика је та вриједност добра! Колико рекосмо, да свака сврха мора имати најмање средстава? . . . . Ну тебе ћу, куме, пустити сада у миру, а нека ми одговара наш медицинар!

— Барем два.

— Имају ли та барем два средства свако своју вриједност?

— Имају обзиром на своју сврху.

— Остаје ли њима што од те вриједности?

— Не остаје, већ она цијела цјелцата прелази на сврху.

— Колика је по том вриједност те сврхе?

— Равно онолика, колика је била вриједност обају средстава.

— Ни већа, ни мања?

— Ни мања, ни већа.

— А колика је вриједност те сврхе, кад се испореди с вриједношћу ма којег од њезиних средстава?

— Свакако већа.

— За колико?

— За онолико, колико је вриједности добила та сврха од свију других својих средстава.

— А ако та сврха постане средство за коју вишу сврху, хоће ли њезина вриједност, коју је још као сврха имала,

бити већа или мања од вриједности те
више сврхе?

— Мања.

— А вриједност те више сврхе?

— Биће већа.

— За што?

— Јер ће осим ниже сврхе као сред-
ства требати за њу још барем једно сред-
ство, које ће такођер пренијети на њу
сву своју вриједност.

— Што слиједи одатле, ако испоре-
димо вриједност виших сврха с вријед-
ношћу оних сврха, које су јој као сред-
ства подређене?

— Слиједи то, да свака виша сврха
мора имати и већу вриједност.

— А колику ће вриједност имати
највиша сврха?

— Највећу.

— Како мислиш?

— Лако. Већу него све остале сврхе.

— А зар остале сврхе задржавају у
себе још што од своје вриједности, кад
постану средства?

— Не, већ је губе.

— А ко је добива?

— Највиша сврха.

— Колика је по том њезана ври-
једност?

— По том не само највећа, већ за
праве и нема друге вриједности осим те.

(Наставиће се)

Иронија у Христову понашању и говору.

од Фр. Паулзена, превео Алекс. Живановић.

(Наставак.)

2.) О првом сусрету Христовом са
фарисејима прича Матеј IX. 9. Исус про-
лази поред митнице и види тамо Матеја,
па му довикује: Хајде за мном. И кад
уђе у његову кућу, скупеше се ту многи
митари и грешници и сеђаху с Њим и с
Његовим ученицима за столом. Кад то
видеше неки фарисеји, не моглоше се уз-
држати, да не рекну ученицима: Зар не
видите, у какво сте ви друштво дошли,
у какав вас је круг увео Исус, за којим
ви трчите? Христос је чуо тај шапат и
окренувши се њима рече: Не требају

здрави лекара, већ болесни. Не треба да
мислимо, да је то изговорено тоном поу-
чног заноса, већ са ироничким осмехом:
наравно, људи тако јаког моралног здра-
вља, такве коректности у животу, којој
се може приступити близу, као што сте
ви фарисеји — такви људи мене не тре-
бају, такви не требају Спаситеља; напро-
тив људи, с којима зло стоји, као ово
друштво које видите, око мене, ти требају
лекара и зато долазе мени, а ја морам, па
ма како ми било, бити међу њима, јер
сам дошао да будем лекар њихових душа.
Тада наставља, а место осмеха јавља се
на Његову лику велика озбиљност: А ви,
који мислите да знате закон и да позна-
јете правду кроз и кроз, „идите и нау-
чите се, шта значи: милости хоћу, а не
жртва.“

Ван сумње је, да је овај говор о
здравима, који не требају лекара, из-
речен иронично. Како Христос мисли
о „здрављу“ фарисејском, рекао је че-
сто и јасно, па каже и овде: њихова
болест је слепоћа. Они, слепи вођи, воде
народ у пропаст; наводе га, да испуњава
закон спољашње, а што је битно у њему,
љубав према ближњима и праведност, —
о том не морају водити рачуна. А што
њихову слепоћу још гором чини, јесте
то, што они себе држе за окате, и то
да само они виде. Кад би они признали,
да су слепи, могло би им се помоћи. Овако
је пак за њих зло; јер како је могуће
учити праведности оног човека, који њу
има већ у наследном закупу? Како се
може помоћи човеку, који сваки дан иде
у цркву, да принесе Богу на жртву своју
захвалност: Боже, хвалим те, што нисам
као остали људи: хајдуци, неправедници,
прељубници, или — поглед му паде на
суседа преко пута и тако он сретно за-
вршује своју данашњу молитву и хвалу
овако: или као овај митар. У осталом и
ова прича о фарисеју и митару није за-
цело изговорена без осмеха, без ироничког
осмеха, видиш их где тамо стоје, фарисеја
на најугледнијем месту у храму — па он
је ту код куће, његова посетница упада
у очи на наслоњу, где се књига меће*;

* По западним црквама.

поглед му при улазу пада на силна празна места и са захвалношћу према Богу опажа он, да је он бољи човек од многих, који данас трче за светским уживањем. А тамо преко скупио се уз зид митар, који није научио, да има сталног места у храму, то је ваљда какав социјалдемократ; скупио се уза зид иза једног стуба, а обузима га осећај стида и пред овим праведником и пред Богом, на кога толико дуго није мислио, па говори: Боже, буди милостив мени грешнику. То је слика, која би и једина (без ичега другог. Прев.) свом автору дела достојно место у светској литератури.

Исти такав иронички осмех се може приметити и у оној причи о блудници (Јов. 8. 1. и даље). Христос је опет у друштву силних и незнатних и Он опет држи страну овим последњима. Рано ујутру учаше Христос у храму. А књижевници и фарисеји доведоше Му жену ухваћену у прељуби и запитају Га: Мојсије заповеда, да се ова каменише, а шта ти велиш на то? Јамачно су мислили: сад ће се издати и устати у одбрану ове пропале особе; тада ће и луде морати увидети, ко је он. А Исус не одговори ништа, већ се саже земљи и писаше прстом по песку, као да би хтео рећи: Шта се то мене тиче? Ваше је, да судите, ви високоморални; та ви то тако добро разумете, како треба ближњему судити, много боље него ја. А кад они неће, да Га оставе, подигне Он главу наједанпут, око усана Му заигра лак осмех и проговара им: Добро, ја ћу вам дакле рећи мој суд: „Ко је међу вама без греха, нека најпре баци камен на њу“. Ко је без греха, људи као што сте ви, ти имају овде првенство. Ја сам јамачно већ у саобраћају са таквим светом доста отунио; што ја захтевам, ваљда није ни умесно, зато молим вас, који сте сасвим чисти и коректни, немојте се у свом правосуђу са мном само задржавати. И сагне се опет земљи и писаше по песку. А међутим хучна група постаде сасвим мирна, краде се један по један напоље и за час остаде Исус сам са женом. Па сад се окреће њој са речима: А где су су они, што те оптуживаху? Ни један те

не осуди? А на њен одговор: Ни један, Господе! говори јој Он, сада са осмехом божанског милосрђа: Ни ја те не осуђујем. Иди, и одселе више не греши.

А ево још једне такве сцене, али сад Христу суде. Бејаше то у предворју Соломонову; Јудеји Га опколише са питањем: Докле ћеш мучити душе наше? Ако си ти Христос, кажи нам слободно. Исус им одговори: Ја вам казах, па не верујте, мада дела, која ја чиним у име Оца свога, сведоче о мени. А они узеше камење, да Га убију. Он им пак одговори: Многа вам добра дела учиних у име Оца свога; за које од тих дела хоћете да ме каменишете? (Јов. X. 32.).

Да Христос, као и на том месту, употређава ироничко питање, да посрами и да поучи, може се још многим местима доказати. Тако у питању о светковању суботе: Има ли међу вама кога, пита Он фарисеје, који не води и у суботу свога вола или магарца, да га напоји? Или кад му падне живинче у бунар, не ће ли га извадити и у дан суботни? Па тумачећи њихово ћутање као одобравање, наставља: А ослободити у суботу ову кћер Авраамову њене патње, учите, да је злочин? (Лук. XIII. 15, XIV. 5.). Овде се изрично каже, од каквог је утиска било питање: И кад Он ово говораше, стиђаху се сви, који Му се противљаху и сав народ радоваше се за сва Његова славна дела. Законници су тако дотерани ad absurdum конзеквенцијом баш њиховога тумачења закона.

Тако доводи и други пут Христос питањима о св. Писму у теснац њихово тобожње знање св. Писма: Како да назива Давид Месију, који му је син, својим Господем? (Мат. XXII. 43.) Или друго место из псалтира: Ја рекох, богови сте цитира Он, да на то надовеже питање: Ако св. Писмо оне назва боговима, за које је писано, како можете ви мени рећи: ти хулу на Бога говориш, што рекох: ја сам си Божји. (Јов. X. 35.). Тим као да је хтео рећи: Та ви се сви можете по тим речима св. Писма, — а Писмо се не може покварити — назвати боговима; па зашто браните мени да се зovem „сином Божјим“,

кад је то још мање, а ја могу својим делима пружити чврста доказа о своме пореклу?

Сетимо се овде и оне шале, коју је Христос рекао Петру (Мат. XVII. 24.). Од њих се тражи храмовни порез. Шта мислиш, Симоне, пита Исус, цареви земаљски од кога узимају порезе? Или од својих синова или од туђих? А кад Му Петар одговори: Од туђих, вели му Он: То ми, као Божји синови, не бисмо морали плаћати порезе? Међутим, додаје, пошто ми засада incognito идемо по овој земљи, да их не саблазнимо; иди, баци удицу и коју прву ухватиш рибу, узми је, и кад јој отвориш уста, наћи ћеш статир, те им га подај за ме и за се.

Биће да је Христос са ироничким осмехом управо на поглаваре свештеничке и старешине народне и ово питање (Мат. XXI. 28. и даље.) Они Га питаху, ко Му даде власт, да у цркви учи народ. А кад их је довео у забуну најпре са протупитањем, каквом је наиме влашћу Јован крстио, додаје Он још једно питање: Шта вам се чини: човек неки имађаше два сина, и дошавши првome рече: иди данас и ради у винограду. А он одговарајући рече: хоћу, господару, па не оде. Други на исти тај позив одговори: не ћу, а после се раскаја и отиде.* Који је од ове двојице испунио вољу очеву? Рекоше Му: други. Заиста сте, рече Христос, добро говорили. А ја ћу вама сад нешто рећи, о чему ме висте ни питали, а осмех се на Његову лицу претвара у гнев: цариници и блуднице ће пре вас ући у царство Божје.

Или прочитајмо што прича Лука VII 36. и даље. Исуса позове један од фарисеја на обед. Тада дође нека грешница из тога града и ставши састрга код ногу Његових плакаше и стаде прати ноге Његове сузама и косом их од своје главе отираше и целиваше ноге Његове и мазаше миром. А фарисеј у себи рече: Зар и то да је пророк, а ни не зна, каква га се жена дотиче! Христос му пак рече: Симоне, имам ти нешто рећи. Двојица бијаху дужни једnome дужнику; један

беше дужан пет стотина динара, а други педесет. А кад они не имадоше да му врате, поклони обојици. Кажи, који ће га од њих двојице већма љубити? А кад он одговори: наравно први, окрене се Исус жени: Но па онда није никакво чудо, да је ова према мени показала више љубави, него што си ти учинио, кад уђох у твоју кућу. И како би могао такав праведник, коме се нема шта опраштати, тако љубити као ова жена, која је тако много грешила! И рече жени: Опраштају ти се греси, иди с миром!

На другом месту прелази иронија у горки сарказам. Св. Лука (XIII. 31. и даље) прича: Неки од фарисеја приступише Христу говорећи Му: Изиђи и иди одавде, јер Ирод хоће да те убије. А он одговори: Идите, те реците оној лисици: ето изгоним ђаволе и исцељујем данас и сутра и трећи дан свршићу. Тада пак морам ићи у Јерусалим, јер пророк не може погинути изван Јерусалима. Довољно је јасан сарказам последњих речи: као пророк имам нека права на ту почасти, да будем погубљен у Јерусалиму, у светој вароши, у којој су од вајкада убијали пророке. А види се сарказам већ и у пређашњим речима, који се дабогме у јеванђеоском тексту не види тако јасно. Као да Христос хоће да каже: Кажите томе поштењаку, који се прославио са Јованом Претечом, да се мора пожурити, јер сам само данас и сутра овде, а трећи дан сам готов. Дакле данас или сутра; прекутра већ морам путовати. Међутим, вели, тешко да ће му се испунити та жеља, да и мене оправди тамо, куд је оправдио Јована, јер ја као пророк морам у Јерусалиму умрети. Мало пре тога је Христос са жестоким хумором споменуо привилегију града Јерусалима, привилегију, по којој се у њему смеју убијати пророци (Лук. XI. 47 и даље): Тешко вама фарисејима, што зидате гробове пророцима, а ваши су их оцеви побили. Лепо делите улоге: оцеви убијају пророке, а синови им граде споменике и одржавају тако у успомени дела својих отаца.

* У св. Писму обратно: први вели: не ћу, а други: хоћу, господару.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Парастос Краљу Милану.) Дана 26. јануара (8. фебруара) о. г. одржаће братство манастира Крушедола годишњи парастос у спомен и за душу благоупокојеном Краљу Србије *Милану Обреновићу*. На парастосу ће начелствовати Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије Бранковић*.

(Седнице Архиепископских епархијских власти) одржане су, за месец јануар, прошле недеље, и то Административног Одбора 16. (29.), а Конзисторије 17. (30.) јануара.

(Дан Св. Саве.) Велики дан Св. Саве прославлен је у престоници наше Митрополије свечаним начином. Пре св. литургије освећена је вода у основној школи, после којег чина су школска деца, њихови наставници и присутни родитељи приступали часном крсту и даривали Фонд Св. Саве, појали светосавске песме и декламовали песме светој успомени Првосветитеља српског намењене. Пошто је св. патријарх *Георгије* лакош болешћу спречен био св. литургију служити, начелствовао је на истој архимандрит Крушедолски г. *Анатолије Јанковић*. После св. литургије,шла је литија из светониколајевског храма у гимназију. По обављеном водоосвећењу шкропљене су све просторије у гимназији и богословији. Велика гимназијска дворница у којој је водоосвећење свршено, била је дупком пуна успоменом на свога Првосветитеља одушевљених Срба, Српкиња и Српчади. Говорили су најпре управитељ гимназије г. *Василије Вујић*, а за тим професор *Душан Сперњак*. Хвала нека је обојици. Добротом њиховом доносимо у данашњем броју први, а у наредном броју отпочећемо донесити и други говор.

У 1 сахат после подне, у спомен Првосветитеља, а у част просветних црквено-народних трудбеника, био је у патријарашком двору, као и сваке године, свечани ручак, на којем су били као званице местни свештеници, професори богословије, гимназије и учитељи основних наших школа. Преузвишени домаћин, Његова Светост патријарх *Георгије*, подигао је при ручку чашу у славу српског Првосветитеља и у здравље присутних трудбеника на пољу народно-црквене просвете, зажелив им у тешком и узвишеном задатку и раду пуно снаге, добре воље и што већег успеха. На здравици Његове Светости захва-

лили су се г. г. ректор богословије, управитељ гимназије и управитељ основних школа, одавши хвалу, славу и благодарност св. патријарху *Георгију*, као добротвору и мецени српске црквено-народне просвете, на љубави Његовој према просвети тој, коју је у изобилној мери посведочио делима и добротворама Својим.

У вече истога дана била је Беседа гимназијска, чији смо програм претходно већ саопштили.

(Светосавска светковина у Будимпешти.) О празнику св. Саве благоизволео је преосвештени епископ будимски Лукијан богослужити архијерејску литургију у православној српској цркви пештанској уз саслужње Велимира Недељковића проте будимског, Адријана Станишића игумана грабовачког, пароха др. Владимира Димитријевића, епархијског бележника Стевана Чампрага и придворног ђакона Досетија Поповића. На јектенија је одговарао појачки лик Текелијански под управом свога ликовође Аропа Пешића. После свега литургије прешао је преосвештени епископ свечаном литијом у српску школу пештанску, где је прота осветио водицу а учитељев синчић декламовао је пригодну песму. Иза тога прешла је литија улицом у Текелијин завод, где је преосвештени епископ Лукијан осветио водицу. По томе је правник Лаза Поповић-Чикастевин држао леп говор о подвизима св. Саве и Саве Текелије, те завршио са жељом: да сви питомци Текелијина завода образују једну просветну задругу „Братство Текелијиних питомаца“ ради што живљег унапређивања свога рода и умно и морално и материјално. Говор овај саслушан је са великом пажњом, сви су честитали младом говорнику на овом његовом првом лепом јавном говору. После отпевања светосавске песме захвално се управитељ завода Чика-Стева Поповић и преосвештеном епископу Лукијану и свештенству, и Црквеној општини, на име заслужном председнику јој краљев. саветнику Стеви Јовановићу, на увеличању ове заводске светковине, напокон и родољубивим Српкињама и Србима, који су многобројно на ову светковину дошли. У вече је била красна беседа певачког друштва трговачке и занатлијске омладине „Слоге“ — са лепим певањем, свирањем и играњем.

(Баница у српском женском интернату). Њена преузвишеност свијетла баница грофица Куен-Хедервари удостојила је у прошлу недјељу прије подне у 11¹/₂ сах. својом посјетом овдашњи српски женски интернат, који је основала добротворна задруга Српкиња у Загребу. Високу гошћу дочекао је одбор задруге са својом председницом гђом бароницом

Катинком Живковићевом, затим управитељица гђца Мара Велисављевићева, префектица интерната гђца Маријана Димовићева и све питомице.

Гђа бароница Живковићева поздравила је високу гошћу с неколико топлих ријечи, а затим једна питомица лијепог добродошлицом у стиховима и предала јој прекрасну киту руже и љубичице. На то је висока гошћа одговорила чисто српски: „Захваљујем вам свима на прелијепом дочеку. Вас пак питомице овога завода упозоружем, да будете марљиве, пословне и скромне, те ћете овим својствима бити на дику томе заводу, а у животу наћи ћете срећу и задовољство.“ Одговор овај поздравиле присутни бурним „Живила!“

Висока гошћа је затим тачно и помно разгледала интернат, погледавши и у кухињи доготовљено јело и упутила се за све што се тиче интерната и школе, те јој се морало све разјаснити и о свему извијестити, што је важно за сам интернат. Свијетла баница се занимаше за све, тако, да је позвала једну питомицу да свира на гласовиру, а друге су јој показале свој ручни рад и школске задаће. Презадовољна удобним, пространим и једноставно и укусно уређеним станом, за тим редом и уредбом интернага, изјавила је висока гошћа своје највеће задовољство.

Опраштајући се са предеједницим и осталима, рече: Драго ми је, да обадва добро уређена и слична завода у Загребу тако красно и добро просперирају, те желим, да буде вама ваш завод на дику вашу и на добробит питамаца.

Бурним „живила!“ испраћена је свијетла баница, оставивши утисак своје племените добротe и благодости, с којом она умије неусиљено и природно опћити са свијетом.

„Срб.“

(Промоција *sub auspiciis Regis.*) *Ђуро Шкарић* професор на кр. реалној гимназији у Загребу биће промовисан за доктора филозофије на Загребачком свеучилишту *sub auspiciis Regis.* Г. Шкарић је први филозоф, који се тако промовише на докторски степен, а родом је Србин.

Читуља.

† **Марко Јакшић**

умировљени српски народни учитељ.

Дана 8. (21.) јануара о. г. преминуо је на прасном смрћу у Српској Црњи умировљени српски народни учитељ *Марко Јакшић* у 65. години свога живота. Покојник је рођени брат упокојеног нашег великана песника *Ђуре Јакши-*

ћа, а отац нашега познатог књижевника и професора Карловачке Богословије протојереја г. *Милутина Јакшића*. Врлом покојнику нека је лака земља и вечан спомен! —

Захвалница.

Поводом смрти милога нам сина и брата :

Максима Терзина

свршена богослова

овим се најтоплије захваљујемо преч. месном свештенству и преч. г. Ђури Коњовићу из Мохола као чинодјејствујућима, — тако и месном и мохолском учитељству, а и месном цркв. певачком друштву за учествовање при тужном опелу. Нека је хвала занатлијској задрузи и свима месним пријатељима и знанцима, који милог нашег покојника до вечне куће изнесе и отпратише. Хвала свима странцима и богословском друштву „Слози“, који нам големи бол својим саучешћем ублажаваху.

У Ади 1902.

Тужни отац и браћа.

Јавна захвалност.

Овим долепотписана цркв. општина изриче од стране своје највећу захвалност овдашњем врло уваженом поседнику г. Самуилу Несторовићу, што је на дан Св. Саве дивну слику Св. Саве нашој вероисповедној школи на поклон приложио.

У Гаду 14/1 Јануара.

Љубомир Малимарков

цркв. шк. председник.

Јавна захвала.

Потписани у име српске православне црквене општине мађарбојске најтоплију хвалу изриче Марији Малетићевој удови пок. Тодора Виљанца на дару, који она св. нашој цркви учини — а наиме велико кандило од кина сребра у вредности од 72 круне.

Милостиви Творац нека је награди за овај лепо дар срећом и здрављем.

Хиљадиле се оваке племените Српкиње и Бог би дао, да се на њу сиротицу и други у бољем стању налазећи се Срби и Српкиње мађарбојске општине угледају.

У Мађар-Боји на нову годину 1902.

Исидор Бошњак

парох.

Јавна захвала.

Потписани најтоплију благодарност изриче у име српско-православне црквено-школске општине мађарбојске Благородном Господину Др. Лази

Костићу и супруги његовој милостивој Госпођи Јулиани рођ. Паланачки на њиховом лепом и племенитом дару који учинише српској школи нашој — а иницијативом Госпођице Мирославе Миросављевић овдашње вредне учитељице, те дароваше врло лепу и велику уоквирену слику св. Саве архиепископа и првоучитеља српског. Нуз најтоплију захвалу топле ћу молитве приносити пред престол свевишњег Творца за дуг живот, челично здравље врлих дароватеља. Живели дуго и сретно, нови ктитори српске школе мађарбојске. Хиљадиле се оваки племенити Срби.

У Мађар-Боји на св. Саву 1902.

Исидор Бошњак
парох и управ. школе.

Књижевне вести.

ПРЕДПЛАТА НА ДУХОВНИ ЖУРНАЛ

„СТРАННИКЪ“ за 1902. г.

Програм „Странника“ обухвата цео круг богословско-филозофске мисли и црквено-друштвеног живота. Редакција „Странника“ издаје и „Опћедоступну Богословску Библиотеку“ као бесплатан прилог.

Досада је као бесплатан прилог „Опћедоступна Библиотека Богословска“ издано: „а) Правосл. Собрѣдѣвателное Богословіе“ од прот. Ј. В. Толмачева, б) *Историја хришћанске цркве* у XIX. вјеку; в) *Правосл. Богословская енциклопедія* или Богословскій словарь съ иллюстраціями.

За 1902. г. биће бесплатан прилог „Богосл. енциклопедія“ 3. и 4-том (слово В, Г, Д, Е). Цена журнала с поштарином 11. рубаља. Цена пак засебних додатака „Странника“ три рубаље с поштарином — ва сваки том.

Редакція журнала „Странникъ“

С. Петербургъ

Невскій пр. №г. 182.

Издавалац проф.

А. С. Лопухин.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 8044/1891. ех 1901.

4 2-3

О Г Л А С.

Од стране саборског одбора као управе срп. нар. цркв. фондова и закладѣ у Карловцима овим се обзнањује, да ће се пустара „Сириг“ у бачкој жупанији, поред тако зване пустаре „Камендин“, састојећа се 4398 $\frac{730}{1600}$ кат. јутара ораће земље, 2 $\frac{874}{1600}$ јутра баште, 7 $\frac{1266}{1600}$ јутара ли-

ваде, 122 $\frac{236}{1600}$ кат. јутра пашњака, 72 $\frac{198}{1600}$ јутра рита и 81 $\frac{574}{1600}$ кат. јутра земљарини не подлежеће земље заједно са тамо налазећима се здањима под условима, који се могу видети у писарни саборског одбора у Карловцима и епископској писарни у Н. Саду, на дванаест (12.) година, и то од 1. новембра 1902 до 31. октобра 1914. године, на основу усмене дражбе односно на основу писмених понуда (оферта) под закуп издати.

Тога ради држаће се дана 4. (17.) марта 1902 у 10 сати пре подне у патријаршиској резиденцији у Карловцима најпре усмена дражба са искључном ценом од 126.000 круна као једногодишњом закупнином, а после дражбе приступи ће се отварању и расправи писмених понуда, које до 4. (17.) марта 1902. у 10 сати пре подне приспеле буду.

Одобрење односно усвојење како усмених тако и писмених понуда зависи од саборског одбора, који ће о њима своју одлуку одмах по свршетку расправе донети.

Они који у усменој или писменој утакмици учествовати желе, имају пре почетка усмене дражбе, односно онда, кад своје добро запечатене писмене понуде поднесу, у руке председника саборског одбора 13.000 круна у име жаобине положити, а они, који писмене понуде предаду у овима још и изјавити, да су им дражбени односно закупни услови познати, и да на исте пристају. При расправи писмених понуда узете се само оне понуде у обзир, које на извесну опредељену годишњу закупину своту гласиле буду.

Онима, којих се понуде не приме, одмах ће се положена жаобина вратити.

На омоту оферта има се означити: „Оферта за пустару Сириг“ и исти управити „На Његову Светост преузвишеног господина Георгија Бранковића патријарха српског у Карловцима.“

У Карловцима 3. (16.) јануара 1902. год.

Георгије с. р.

Патријарх

Број 1350 К. 870. ех 1901.

1 3-3

Е Д И К Т.

Позива се Марија рођ. Зорић из Шида, сада непозната боравишта, да се у року од три мјесеца, рачунајући од првог уврштења овог едикта, потписаној Консistorији усмено или писмено пријави, јер ће се тужба супруга њенога,

Буре Вучковића, кр. финансијалног пригледника у Пакрацу, против ње због злонамјерног раскидања брачне заједнице на развод брака подигнута и без ње, односно са њеним уреда ради постављеним заступником одпочети и докончати.

Из седнице Епархијске Консисторије држане у Пакрацу дана 21. децембра 1901. године.

Мирон с. р.
Епископ.

Број 1330. К. 832. ех 1901.

2 3—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се на парохију у Кукуњевцу VI. разреда и доплатком од 200 круна са роком до 15/28. фебруара 1902. Молитељи имају прописно инструисане молбенице надлежним путем потписаној Консисторији до горњег рока поднијети.

Из седнице православне срп. Епархијске Консисторије у Пакрацу 21. децембра 1901. (3. Јануара 1902) држане.

Мирон с. р.
Епископ.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

САМО СВЕШТЕНИЧКОГ ОДЕЛА КРОЈАЧ

Дунавска ул. 20. **НОВИ САД** Дунавска ул. 20.

Част ми је пречасној г.г. свештеницима до повољног знања ставити, да сам добио јесењи и зимски штофова за хаљине, јер сам ступио у сvezу са првим горњим фирмама (фабрикама) које само ту робу израђују и исту за готов новац повлачим, стога могу много јефтиније да дајем, него оне подузимајуће фирме, које у моју струку спадају.

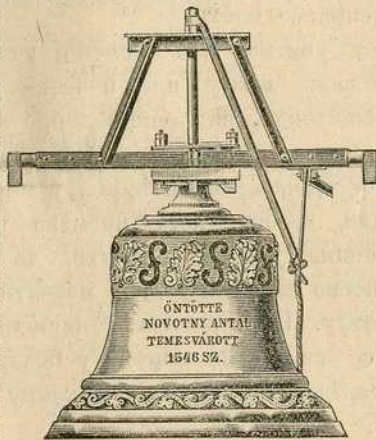
Појасева у свакој боји најбољег квалитета и камилавки од кадифе и које имадем увек готови. Неповољне поручбине примаем натраг. Мустре на углед шаљем бесплатно.

140 10—10

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

2— ех 1902. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уреднишћу „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 1902. 78.